

Berlevåg Jeger- og Fiskerforening (BJFF) er en interesseorganisasjon for sportsfiskere og jegere i Berlevåg i Finnmark. Vi har vært forpakter av Kongsfjordelva siden 1945, og har vært forpakter av Storelva i over 60 år.

Storelva

Storelva har bestand av både sjørøye og laks. Bestanden av sjørøye ble nesten utryddet på grunn av garnfiske, inngrep i elvemunning og havneutbygging. Med mye arbeid og viktige grep har vi i BJFF klart å snu trenden og sjørøya har vært i svak vekst. Laksen har også etablert seg i vassdraget med god vekst.

Årets sesong var preget av lite fisk, lite vann og høye vanntemperaturer. På grunn av dette måtte vi stenge elva tidlig, fordi det ikke lenger var forsvarlig å opprettholde sportsfisketilbudet.

Beregningene nedenfor er fra årets telling på Jernbanebroa, kameraovervåking og drivtelling. Gjennomsnittsverdiene er tatt fra 2015 - 2023, hvor vi har mest solide tall (vi har tall på oppgang fra 2011 - men det er noe varierende kvalitet der).

Laks: Oppgang 195 laks i 2024. Det er et beregnet gjennomsnitt på 26% sett ut fra gjennomsnittet 2015 - 2023.

Sjørøye: Oppgang 94 sjørøyer i 2024. Gjennomsnitt 33% sett ut fra gjennomsnitt på Registert oppgang 2015 - 2023.

I denne søknaden kommer det frem at det søkes om å ta ut vann fra Storelva med inntil 0,05 m³/s i korte perioder på vinteren.

I sammendraget på side 3, er det vurdert at det økte kommunale drikkevannsuttaget vil ha ubetydelige konsekvenser for fisk og ferskvann. På side 17, punkt 3.1 konkluderes det med at det vil i svært liten grad endre på forholdene for de anadrome bestandene av fisk i Storelva. Det begrunnes av 3 punkter:

- 1) Vinterstid: Uttaket skal skje på vinterstid
- 2) Vannføring: Uttaket er dessuten marginalt i forhold til vannføringen i elven
- 3) Brakkvannsonen: Området nedenfor pumpestasjon er tidevannspåvirket

Vår tilbakemelding

Her er noen av våre tilbakemeldinger knyttet til disse tre punktene

1) Vinterstid

Hva menes det med vinterstid? Her er det ikke satt noen fra – til dato. For perioden: det er heller ikke spesifisert hvor mye vann som skal hentes ut totalt i perioden. Det står også at det skal hentes ut 0,05 m³/s for å dekke de ulike behovene - fra hvilken elv skal det hentes ut vann til de ulike behovene? Både periode, og total mengde som skal hentes ut for hver periode bør også spesifiseres.

2) Vannføring

Her antar vi at det refereres til punkt 2.2.3, men hvor er disse dataene hentet fra?

Bildet er fra under Storelvbroa og viser vannføringen i slutten av april. Da er det vann både fra Storelva og Løkvikdalselva. Som man ser, er vannføringen liten. Har Rådgivende biologer og/eller kommunen tenkt på å evt sette inn noen sikkerhetsmarginer som fører til at man ikke tar ut vann fra Storelva eller Løkvikdalselva dersom elva ikke har kapasitet til dette?

Vi vil også påpeke her at en eventuell frarøving av vintervannføring uten å kartlegge hvilke bestander som finnes i dette området i denne perioden er risikofyllt. Mer om dette på neste punkt

3) Brakkvannsonen

Det er riktig at området nedenfor pumpestasjonen er tidevannspåvirket, men betyr dette at vi risikerer at elva blir tørrlagt på fjæra sjø hvis kommunen tar ut vann fra elva?

Det er også riktig at anadrom laksefisk i dette området ikke nødvendigvis er påvirket når det gjelder smoltutvandring og oppvandring av gytefisk, som ikke skjer på vinterstid. Men hvilke undersøkelser ligger til grunn for å mene at det ikke har påvirkning i vinterhalvåret? Har Rådgivende biologer undersøkt dette området på vinterstid for å sikre at det ikke påvirker anadrom laksefisk?

Vi har gjennomført egne undersøkelser. Et kamera ble satt ut i brakkvannsonen på vårvinteren. Det var for å bekrefte – eller avkrefte at det finnes en sjørøyebestand som allerede da bruker brakkvannsonen. Det har også blitt snakket om i en mannsalder at røya kommer til havna rundt påske.

I april/mai 2024 ble det som nevnt satt ut kamera og vi fikk raskt svar. Det er sjørøye som oppholder seg og vandrer ut og inn i denne brakkvannsonen. **Dermed har vannføringen i Storelva stor betydning også på vinterstid.** Vi vet svært lite om denne bestanden, og eneste dokumentasjon er den som vi selv har hentet inn.

Bildet er fra en av flere fra video som åpenbart dokumenterer at sjørøya vandrer ut og inn mellom havn og øvre del av brakkvannsonen, hvor ferskvannsdelen må være betydelig. Videoopptak dokumenterer dette godt, selv om det ble mange utfordringer der med dravis og kaldt vann. All informasjon om disse undersøkelsene kommer i årets rapport fra Storelva til BJFF og Statsforvalteren.

4) I sammendraget på side 3, er det kun vurdert at det økte kommunale drikkevannsuttaget vil ha ubetydelige konsekvenser for fisk og ferskvann. Men hva med vannuttak til industriparken? Er det spesifisert?

Konklusjon

Vår bekymring knyttet til denne søknaden er at det kan åpne opp for at det frarøves vann fra Storelva når elva ikke har kapasitet til det. Det gjelder både for periode, men også vannforholdene i elva. Med årets dårlige sesong i minne, er det **viktig at vi sikrer at det ikke tas ut vann fra Storelva i perioder det kan få store konsekvenser for anadrom laksefisk i vassdraget**. Av det som kommer frem i rapporten syns vi det virker som at dette er viktig også for kommunen, og derfor bør ikke våre innspill og forslag for å sikre at laksen og sjørøya blir ivaretatt være noe problem å iverksette.

Vi kommer med følgende innspill og tiltak for å sikre at evt. skader ved gjennomføring av planene reduseres:

- 1) Det må presiseres hvilken periode kommunen på vinterstid kan hente ut vann fra Storelva, og dermed også hvilken periode de ikke kan hente ut vann. Samt en grense for totalt uttak av vann i perioden.
- 2) Det må etableres en vannføringsmåler, det må undersøkes og settes en grense for når kommunen kan hente ut vann med bakgrunn i vannføring. F.eks. at dersom vannføringa er under $xx \text{ m}^3/\text{s}$ skal det ikke hentes ut vann fra Storelva.
- 3) Det må mer data til grunn for å sikre at sjørøya som oppholder seg i brakkvannsonen i vinterstiden ikke blir påvirket av et eventuelt vannuttak på vinterstid.

Ved å iverksette sikkerhetsmarginer for periode og vannføring og få mer kunnskap om sjørøya som oppholder seg i brakkvannsonen på vinterstid, kan vi kanskje få til en løsning der kommunen kan hente ut vann når elva har kapasitet til det, uten at det går på bekostning av laksen eller sjørøya.

Løvikdalselva

BJFF har ikke forpaktning for denne elva, men elva renner ut i samme brakkvannsområde som Storelva, og endringer i denne elva kan mulig påvirke dette.

Her er det vi vet om Løvikdalselva:

Løvikdalselva er et vassdrag vi vet veldig lite om. Det burde undersøkes, særlig for ungfisk.

Den har direkte utløp i brakkvannsonen, og mistet vel betydelig av vannføringen da ferskvannsdammen ble hevet til 6 meter. Viktig er det også at vannføringen i Løvikdalselva i sin helhet kommer via vannverket i dalen der, det finnes ingen eksterne vannkilder.

Løvikdalselva hadde også oppgang av sjørøye da elva hadde noe vannføring, og før vannverket ble utvidet – men vi hørte for et par år siden at noen fra Berlevåg hadde vært og fisket der, og fått sjørøye, eller «blink» som vi sier. Det er noen dypere dammer der knyttet til elva, så helt umulig er ikke tanken. Pågår det oppgang og gyting der så er det utenfor alle våre oppgangskontroller. (Løvikdalselva ligger nedenfor Jernbanebroa).

I denne søknaden kommer det frem at det søkes om å ta ut vann fra Løvikdalselva med inntil 0,05 m³/s og nåværende regulering av Løvikdammen med inntil 6 meter.

I rapporten på side 17 er det stadfesta at elva ikke har noen anadrom bestand av laksefisk. Har Rådgivende biologer utført egne undersøkelser for å bekrefte eller avkrefte dette?

Vi kommer med følgende innspill og tiltak for å sikre at evt. skader ved gjennomføring av planene reduseres:

Det bør undersøkes mer om frarøving av vann fra Løvikdalselva generelt har negativ konsekvens for brakkvannsonen både vinterstid og sommerstid. Spesielt med tanke på at sjørøye oppholder seg der vinterstid, og evt om det påvirker oppvandring av gytefisk og smoltutvandring sommerstid. Det burde også undersøkes om Løvikdalselva har bestander av fisk, vi tenker da særlig på ungfiskundersøkelser.